

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
(МОЗ України)

вул. М. Грушевського, 7, м. Київ, 01601, тел. (044) 253-61-94, E-mail: moz@moz.gov.ua,
web: <http://www.moz.gov.ua>, код ЄДРПОУ 00012925

**Державне агентство розвитку
туризму України**

**Головам обласних, Київської
міської державних адміністрацій**

**Керівникам державних установ –
лабораторних центрів Міністерства
охорони здоров'я України**

За повідомленням інституту імені Р. Коха (Франція) після зняття карантинних заходів та відкриття готелів, спортивних споруд і басейнів можливе підвищення ризику розповсюдження легіонельозу (хвороби легіонерів).

Легіонельоз (хвороба легіонерів) - інфекційна хвороба, що викликається збудником *Legionella pneumophila* та характеризується враженням легенів, протікає по типу тяжкої пневмонії з високою летальністю (від 5% до 10%). Легкі форми (лихоманка Понтіак) схожі на респіраторну вірусну інфекцію з короткочасною гарячкою до 2-5 діб, кашлем, сухістю та болем у горлі.

Шлях передачі хвороби – повітряний, аерозольний. Збудник потрапляє в організм людини через дихальні шляхи з аерозолем, який утворюється при роботі приладів систем водопостачання - кранів, душових сіток, джакузі та інших, які створюють дрібнодисперсний аерозоль води. У разі неправильного або відсутності відповідного обслуговування установок питної води, душових кабін, джакузі, зволожувачів або змішувачів води, у них може спостерігатися підвищений ріст цих бактерій.

Основні чинники, що сприяють розмноженню легіонел:

1) Температура води в системах гарячого водопостачання не вище 30-40 градусів. В системах гарячого водопостачання, не оснащених зворотними трубопроводами, які забезпечують повернення гарячої води до бойлеру при закритих кранах (рециркуляція гарячої води), вода на ділянці трубопроводу перед краном застоюється, і з часом її температура знижується до 25-35 градусів. Збудник легіонельозу добре розмножується у воді температурою не вище 40 градусів, але при температурі більше 55 градусів більшість їх гине. Таким чином, відсутність систем рециркуляції гарячої, тривале невикористання кранів, душових сіток, які приводять до зниження температури води перед краном, є факторами ризику розмноження легіонел. Влітку, коли температура

26-04/16872/2-20 від 17.06.2020
Ляшко Віктор Кирилович

Міністерство охорони здоров'я України

26-04/16872/2-20 від 17.06.2020

сп

3015120016716511001

води в системах холодного водопостачання значно підвищується, легіонели можуть розмножуватися і в системах холодного водопостачання

2) Утворення аерозолів при використанні систем водопостачання, а також при використанні фонтанів (в тому числі всередині будівель) та систем поливу території. Дрібнодисперсний аерозоль, здатний проникати в альвеоли (аналогічно з передачею збудника туберкульозу) може утворюватися при роботі звичайних кранів, особливо при наявності на них сіток, при роботі душових сіток та різноманітного спа-обладнання. За умови функціонування великої кількості спа-приладів, фонтанів, систем поливу може утворюватися значна кількість аерозолів, який здатний перебувати у повітрі спа-комплексу тривалий час і розповсюджуватися за межі спа-комплексу через повітроводи систем витягувальної вентиляції, нещільності та інше. Таким чином, утворення аерозолів є фактором, що сприяє розповсюдженню збудника легіонельозу через повітря.

3) Застій води в системах водопостачання, особливо гарячого. Застій приводить до зниження температури гарячої води, що є фактором розмноження легіонел. Також застій є фактором утворення органічної плівки на стінах трубопроводів, особливо в місцях поворотів труб, а в плівці збудник легіонельозу дуже активно розмножується. Таким чином, наявність ділянок трубопроводу, де можливі застійні явища, також є фактором розмноження легіонел.

Побутові спліт-кондиціонери з зовнішнім та внутрішнім блоком не є фактором розповсюдження та розмноження легіонел, бо в них немає утворення аерозолів та не циркулює вода. Певний ризик являють собою центральні системи кондиціонування із зволоженням повітря, яке відбувається за рахунок розбризкування рідини в повітря, яке подається в систему.

Отже, при проведенні оцінки ризику розповсюдження збудника легіонельозу у закладах перебування людей необхідно оцінити систему водопостачання (переважно гарячого) на наявність факторів ризику передачі та розмноження легіонели, що приведені вище, а також центральну систему кондиціонування приміщень (за умови зволоження припливного повітря).

Для зниження ризику передачі легіонельозу в закладах розміщення рекомендується розроблювати плани заходів щодо забезпечення відповідної температури гарячої води, уникнення застоїв в системах гарячого водопостачання, а також організації періодичних досліджень гарячої води на наявність збудника легіонельозу.

Прошу довести цю інформацію до закладів розміщення населення в регіонах.

**Заступник Міністра - головний
державний санітарний лікар України**

Віктор ЛЯШКО

